

KleindierNed

Datum: 4 januari 2026

Onderwerp: Bezwaar tegen tentoonstellings- en verzamelverbod voor niet-risicovogels

Geachte mevrouw Van Ingen- Ten Brinke

In onze brief van 10 december 2025 heeft KleindierNed gereageerd op de maatregel om een tentoonstellings- en verzamelverbod voor alle vogels in te stellen. In het overleg op dinsdag 23 december 2025 met uw ambtenaren over onze brief zijn argumenten uitgewisseld over de reden van dit verbod. In deze brief lichten wij onze bezwaren nader toe. Wij verzoeken u om deze argumenten te betrekken bij de beantwoording van onze eerdere brief.

Kern van ons bezwaar

Wij vinden de maatregel disproportioneel en onvoldoende onderbouwd. Wij ervaren de maatregel als een beleidswijziging.

Belangrijkste argumenten

- **Vergelijking met eerdere jaren:** Het aantal uitbraken in 2025 is niet hoger dan in 2021 en 2022 toen er geen tentoonstellings- en verzamelverbod gold voor gehouden niet-risicovogels.
- **Risicobeoordeling:** Wij hebben een risicobeoordeling gemaakt. Hiervoor is de richtlijn EMA/CVMP/074/95 voor een milieurisicobeoordeling als basis gebruikt. Op grond hiervan concluderen wij dat het risico dat gehouden niet-risicovogels vormen in de verspreiding van vogelgriep effectief nul is.
- **Impact:** Het verbod treft het hart van het verenigingsleven van 45.000 mensen. Het heeft een enorme impact op hun dagelijks leven. Het leidt tot beëindiging van hobby's met als gevolg verlies van sociale contacten en van zeldzame soorten.
- **Beleidswijziging:** Het begrip risicovogels en niet-risicovogels is in de regelgeving geïntroduceerd om gedifferentieerd beleid mogelijk te maken, toegesneden op het risico dat vogels spelen in de verspreiding van vogelgriep. Gezien de bovenstaande argumenten missen wij de onderbouwing van de huidige maatregel. In de wetgeving zijn niet voor niets begrippen als proportionaliteit, zorgvuldige voorbereiding en motiveringsplicht opgenomen.

In de toelichting bij deze brief lichten wij deze argumenten uitgebreid toe.

Ons verzoek

- Vraag advies aan bij de Deskundigencommissie en betrek daarbij onze onderbouwing.
- Heroverweeg het tentoonstellings- en verzamelverbod voor gehouden niet-risicovogels.

Hoogachtend

Voorzitter KleindierNed

Ing. Sible Westendorp DVM

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'S' followed by a horizontal line and a dot.

Toelichting

1. Beloop uitbraak 2025 in vergelijking met eerdere jaren

Wij houden sinds 2021 de uitbraken bij die door de Rijksoverheid gepubliceerd worden om te kunnen analyseren bij welke hobbyhouderijen met meer dan 50 vogels vogelgriepuitbraken plaatsvinden. Verder houden wij bij hoe het aantal uitbraken zich ontwikkelt in de commerciële houderij en in de hobbyhouderij. We maken daarbij gebruik van de publicaties van de rijksoverheid en de overzichten van RIVM (in 2022) en van de WUR (in 2025).

Aantal uitbraken

In de periode tussen 26-10-2021 en 1-8-2022 waren er 51 besmettingen in de commerciële houderij en 8 bij hobbyhouders/kleinschalige houderijen met meer dan 50 vogels. Dit was een lang seizoen met uitbraken en ophok- en afschermplicht. (In 2021-2022 werden kleinschalig commercieel tot 250 kippen gerekend tot hobby. Nu wordt op de site van de WUR dit gerekend tot commercieel. Dit zou betekenen een correctie van 53 en 6 in de periode 26-10-2021-1-8-2022.) Een half jaar later was het aantal uitbraken in de hobbydierhouderij/kleinschalige houderij toegenomen in vergelijking met de voorgaande periode. Waren er tussen 26-10-2021 en 1-8-2022 (8 maanden) 8 (6) besmette hobbylocaties/kleinschalige houderijen met meer dan 50 dieren, tussen 1-8-2022 en 1-10-2022 (2 maanden) waren dat er 12. In 2022 was er net als nu een verspreiding over het hele land (Verslag deskundigencommissie d.d. 28 oktober 2022).

In de periode 2023 en 2024 was het relatief rustig met de vogelgriepuitbraken. Vanaf oktober 2025 zijn er weer veel uitbraken. In de periode van 6 oktober tot 28 december (12 weken) waren er 24 uitbraken bij commercieel en 6 bij hobbylocaties. Het totaal aantal hobbylocaties met meer dan 50 vogels is niet bekend. Het aantal zal in ieder geval vele malen groter zijn dan het aantal commerciële bedrijven (ongeveer 1600).

Periode		Commercieel	Hobby/kleinschalig	Totaal
26-10-2021 tot 1-8-2022 (8 mnd)		51 (53)	8 (6)	59
1-8-2022 tot 1-10-2022 (2 mnd)		15	12	27
6-10-2025 – 30-12-2025 (bijna 3 mnden)		24	6	30

Conclusie

Wanneer najaar 2021, 2022 en 2025 met elkaar vergeleken worden dan gaat het respectievelijk over 59, 27 en 30 uitbraken. In al deze jaren is er sprake van verspreiding over het hele land. In 2021 en 2022 is er geen tentoonstellingsverbod ingesteld voor niet-risicovogels. Op het moment van het instellen van het huidige verbod (2 december 2025) lag het aantal uitbraken op 27 en dat is even hoog als in 2022 toen het verbod niet werd ingesteld.

2. Risicobeoordeling

Het doel van deze risicobeoordeling is om gevaar van gehouden niet-risicovogels te identificeren met betrekking tot verspreiding van aviaire influenza en de waarschijnlijkheid te schatten dat blootstelling van niet-risicovogels aan aviaire influenzavirus daadwerkelijk bijdraagt aan de verspreiding van aviaire influenza.

1. Identificatie van potentieel gevaar.

1.a. Vermogen van aviaire influenzavirus om niet-risicovogels te infecteren.

Van veel vogelsoorten (en zoogdieren) is beschreven dat ze geïnfecteerd kunnen worden door het aviaire influenzavirus (Bird & mammal species affected by H5Nx HPAI). Dit betekent echter niet dat ze net zo gevoelig zijn als de risicovogels. Om een cel te infecteren, moet het aviaire influenzavirus zich binden aan specifieke receptoren (sialinezuurreceptoren) (<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0378113514001321?via%3Dihub>) op het oppervlak van cellen in de luchtwegen of darmen. Bij bijvoorbeeld duiven is de verdeling en het type van deze receptoren anders dan bij watervogels of kippen. Hierdoor heeft het virus veel meer moeite om een duif te infecteren (virus replicatie) en als gevolg hiervan is het een voorwaarde dat de besmetting met een hele hoge dosis virus plaats vindt. Het is (ons) niet bekend hoe dit bij andere niet-risicovogels zit. Op de sites van de NVWA (Symptomen van vogelgriep | Vogelgriep | NVWA), WBVR/WUR (Vogelgriep | WUR) en RIVM (Vogelgriep | RIVM) wordt gemeld dat naast de bekende risicovogels ook spreeuwen geïnfecteerd kunnen worden. Het gaat hierbij om een beperkt aantal gevonden vogels. Of spreeuwen een rol spelen in de verspreiding van vogelgriep is niet bekend. Echter, spreeuwen leven vooral buiten het broedseizoen in, soms miljoenen grote, zwermen. Indien ze tot de risicovogels zouden behoren zouden er als gevolg van hun leefwijze veel meer dode spreeuwen gevonden moeten worden. Zangvogels kunnen besmet worden met het virus wanneer ze bijvoorbeeld door watervogels besmet water drinken of zich erin wassen. Echter volgens de databases spelen zangvogels geen rol en gezien de grote aantallen mag er geconcludeerd worden dat zangvogels niet erg gevoelig zijn voor het aviaire influenzavirus. Bij de gehouden zangvogels zijn ook geen gevallen van aviaire influenza bekend.

Bij de testen van dode wilde vogels in oktober, november en december 2025 werden de niet-risicovogels altijd negatief getest. Enkel eenden, ganzen, zwanen, meeuwen, sterns, strandlopers, roofvogels en uilen (predatoren) werden positief getest (<https://www.fao.org/animal-health/situation-updates/global-aiv-with-zoonotic-potential/bird-species-affected-by-h5nx-hpai/en>). Roofvogels en uilen worden besmet met een hoge dosis virus wanneer zij een zieke of aan aviaire influenza overleden vogel opeten. Opvallend is dat slechtvalken welke zich meer voeden met duiven en minder met watervogels minder risico lopen om besmet te raken (<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=33282>). Dit bevestigt nogmaals het zeer lage risico van duiven in de epidemiologie van aviaire influenza.

Conclusie: gevaar voor verspreiding van aviaire influenza door gehouden niet-risicovogels is verwaarloosbaar.

1.b. Uitscheiding van het aviaire influenzavirus door niet-risicovogels na infectie.

Als niet-risicovogels geïnfecteerd raken met het aviaire influenzavirus dan wil dat nog niet zeggen dat ze ook infectieus virus uitscheiden. Dit kan alleen aangetoond worden door middel van viruskweek uit cloaca (ontlasting) en keel (tracheaal/orofaryngeaal) uitstrijkjes. Aangezien deze test onder BSL-3 inperking moet gebeuren wordt in de praktijk enkel de PCR-test toegepast als officiële test. Deze test toont niet aan of het virus infectieus is. Deze test toont enkel aan dat er (stukjes) virus in het monster zit. Bij duiven zijn er studies met H5N1 stammen gedaan waarbij duiven besmet werden met het virus. Kippen die bij deze duiven gehouden werden, werden niet ziek (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21921436/>). Duiven scheiden geen infectieus virus uit in het uitzonderlijke geval dat er een infectie volgt op een besmetting en worden daarom gezien als eindgastheer. Hetzelfde lijkt te gelden voor andere niet-risico vogels. De spreeuwen bevestigen dit. Gezien hun leefwijze (zeer grote zwermen) zouden er veel meer dode spreeuwen gevonden moeten worden die overleden zijn als gevolg van infectie met het aviaire influenzavirus.

Conclusie: gevaar voor verspreiding van aviaire influenza als gevolg van besmetting van gehouden niet-risicovogels is verwaarloosbaar.

2. Beoordeling van waarschijnlijkheid dat gehouden niet-risicovogels besmet raken met het aviaire influenzavirus.

2.a. In de inrichting

Gehouden niet-risicovogels kunnen op verschillende manieren gehouden worden. De twee uitersten hierin zijn inpandig en een open volière. De laatste is in theorie de meest risicovolle met betrekking tot kans op besmetting. Ook in open volières worden de vogels afgeschermd gehouden. De kans op het betreden door ratten en muizen wordt sterk beperkt en het drinkwater is geen oppervlaktewater. Ook kan het drinkwater en/of voer niet besmet raken met uitwerpselen van wilde risicovogels. Direct contact met wilde risicovogels is als gevolg van de fysieke barrière onmogelijk. Hierdoor is het onmogelijk dat niet-risicovogels een voldoende hoge dosis van het aviaire influenzavirus binnen krijgen om besmet te raken.

Het komt incidenteel voor dat houders van niet-risicovogels ook risicovogels houden. Deze worden echter apart gehouden en kennen een andere huisvesting. Het risico op insleep vanuit de risico-vogels naar de niet-risicovogels is echter zeer klein. In heel Nederland zijn in 2021 in totaal 6 locaties, in 2022 in totaal 12 locaties en in 2025 in totaal 6 locaties de dieren van hobbyhouders met meer dan 50 vogels besmet geraakt. In al deze gevallen betrof het risicovogels.

2.b. Tijdens verzameling (show, wedvlucht)

We hebben sinds 2003 te maken met het hoog pathogene aviaire influenzavirus (HPAI) in Nederland en de ons omringende landen. Gedurende deze 22 jaren is er geen besmetting gesignaleerd op een tentoonstelling van niet-risicovogels of bij wedvluchten in Nederland of omringende landen. Dit is wel gebeurd op een enkele tentoonstellingen van risicovogels. Zowel bij de verenigingen als bij het Ministerie zijn deze besmettingen in België en Duitsland bekend. Ondanks dat het risicovogels betrof bleef de verspreiding vanuit deze tentoonstellingen beperkt.

Op een tentoonstelling gaat een ziek dier direct in quarantaine en de eigenaar haalt de vogel zo snel mogelijk op. Een niet-risicovogel draagt het virus niet over. Er zal dus geen verspreiding plaats vinden. Een factor van belang hierbij is dat de vogels van verschillende eigenaren in aparte kooien worden gehouden.

Van duiven is het bekend dat in het zeer uitzonderlijke geval dat een duif geïnfecteerd wordt, de duif eindgastheer is (zie punt 1.b.). Er wordt in dit geval dus geen virus overgedragen tijdens het transport naar de losplaats van de wedvlucht.

Conclusie: gevaar voor verspreiding van aviaire influenza als gevolg van het verzamelen van gehouden niet-risicovogels is verwaarloosbaar.

3. Bijzondere kenmerken van het lokale milieu die kunnen bijdragen aan de besmetting van niet-risicovogels

3.a. Lokale milieuomstandigheden die kunnen bijdragen aan de besmetting van niet-risicovogels

Grote waterpartijen of vers bewerkte landbouwgrond met plantenresten trekken veel wilde risicovogels aan zoals eenden, ganzen en meeuwen. Anders dan bij de grote pluimveestallen zijn deze landerijen niet direct nabij de burgerwoningen waar de potentiële tentoonstellings- en wedvlucht vogels gehouden worden. Muizen, ratten en katten zouden het virus verslepen en nabij de vogelverblijven brengen. Echter, zoals reeds aangegeven in punt 2.a. “In de inrichting” kunnen deze dieren normaal gesproken niet in de inrichting komen en is direct contact onmogelijk als gevolg van de fysieke barrière. Daarnaast hebben ratten en muizen een beperkt leefgebied waarbij gewoonlijk geen grote afstanden worden afgelegd.

Conclusie: gevaar voor besmetting van niet-risicovogels door bijzondere lokale milieuomstandigheden is laag en de kans dat het gebeurd is verwaarloosbaar. Dit wordt mede onderbouwd door de besmettingen bij vogels van hobbydierhouders zoals aangegeven in punt 2.a.

4. Beoordeling van de consequentie wanneer niet-risicovogels geïnfecteerd raken met aviaire influenzavirus.

4.a. Kan het aviaire influenzavirus het milieu bereiken na infectie van niet-risicovogels.

De vogels worden in de inrichting gehouden en hebben als gevolg van de fysieke barrière geen direct contact met wilde vogels en wilde vogels kunnen niet bij het voer, drinkwater of excreties komen. Bij niet-risicovogels is de kans klein dat er infectieus virus wordt uitgescheiden via de mest. In het geval dat er een vogel doodgaat als gevolg van een niet-herkende aviaire influenzavirus infectie dan wordt deze vogel afgevoerd via het restafval (net als de mest) wat verbrand wordt. Hierbij wordt het virus gedood. Indien de vogel (en eventueel ook mest) met het GFT afgevoerd wordt dan zal het virus het composteringsproces niet overleven (<https://www.gddiergezondheid.nl/nl/Diergezondheid/Dierziekten/Aviaire-Influenza>).

Conclusie: er is geen gevaar dat besmetting van niet-risicovogels leidt tot hernieuwde introductie in het milieu.

5. Schatting van het risico dat gehouden niet-risicovogels een rol spelen in de verspreiding van aviaire influenza.

Schatting van het risico

Gevolg van gevaar	Waarschijnlijkheid dat gevaar optreedt			
	Hoog	Matig	Laag	Verwaarloosbaar
Ernstig	Hoog	Hoog	Middelmatig	Effectief nul
Middelmatig	Hoog	Hoog	Middelmatig/laag	Effectief nul
Laag	Laag	Laag	Laag	Effectief nul
Verwaarloosbaar	Effectief nul	Effectief nul	Effectief nul	Effectief nul

Op basis van de punten 1 t/m 4 en schatting van het risico op basis bovenstaande tabel is het risico dat gehouden niet-risicovogels een rol spelen in de verspreiding van aviaire influenza **effectief nul**.

Er dient ook rekening mee gehouden dat het virus al in het milieu aanwezig is. Het is endemisch in de wilde risicovogels. In het zeer uitzonderlijke geval dat een uitbraak in niet-risicovogels het virus terug in het milieu zou brengen dan verandert dit niets aan de status van Nederland met betrekking tot de aanwezigheid van HPAI.

3. Impact van het verbod

We willen nog eens benadrukken dat de impact van het verbod op de tentoonstellingen met gehouden niet-risicovogels zeer groot is. Dat geldt ook voor de wedvluchten met duiven.

Weliswaar nu niet aan de orde omdat het seizoen nog niet is begonnen. Deze maatregel treft de 45.000 leden van onze verenigingen. Deze mensen leven het hele jaar toe naar deelname aan een bepaalde tentoonstelling of naar het bezoek eraan. Zij stoppen daarvoor gedurende het hele jaar zeer veel tijd, geld en energie in hun vogels. De tentoonstellingen vormen het hart van het verenigingsleven en de fokkerij. Zowel het sociale aspect van de hobby (elkaar ontmoeten) als het fokken van (zeldzame) rassen en soorten worden door deze maatregel geraakt. Het leidt ertoe dat er mensen stoppen met hun hobby. Het is in de gevolgen veel meer dan een 'vervelende maatregel'. Het raakt een belangrijk onderdeel van hun manier leven.

Eind maart staan de eerste wedvluchten met duiven weer op het programma. Deze liefhebbers besteden gedurende het wedstrijdseizoen (eind maart tot half september) vaak uren per dag aan hun vogels, de meesten gaan niet op vakantie tijdens de zomermaanden en de kosten zijn vele duizenden euro's per jaar. Deze burgers kunnen geen begrip opbrengen voor een 'vervelende maatregel' die geen enkele invloed heeft op de vogelgriepsituatie in Nederland. Het is onder de duivenliefhebbers (en NVWA) algemeen bekend dat hun duiven geen enkele rol spelen in de epidemiologie van vogelgriep (zie ook

<https://www.bml.de/SharedDocs/Meldungen/DE/Presse/2025/251203-gefluegelpest.html>).

Zie ook de risicobeoordeling in de toelichting.

4. Beleid vogelgriep

Het instellen van het verbod op tentoonstellingen/verzamelingen van gehouden niet-risicovogels heeft geen invloed op de preventie van uitbraken in de commerciële houderij of hobbyvogelhoudery of op het beloop van vogelgriep in de wilde vogels. Alle vastgestelde vogelgriepuitbraken in deze houderijen komen steeds via wilde vogels naast enkele incidentele gevallen van versleping in de commerciële houderij.

Het op grond van onze analyse verwaarloosbare risico dat het Ministerie met deze maatregel wil beheersen is dat er vogelgriep gesignaleerd wordt op een tentoonstelling van gehouden niet-risicovogels of bij een verzameling van deze vogels. Als dit theoretische risico zich zou voordoen dan moet er een toezichts- en beschermingsgebied ingesteld worden met de gevolgen ervan voor de commerciële houderij. Verder brengt het vervolg van een dergelijke theoretische uitbraak werkzaamheden mee voor de NVWA. Als een tentoonstelling van gehouden niet-risicovogels in een toezichts-of beschermingsgebied komt te liggen als gevolg van een uitbraak in de pluimveehouderij, dan is er een protocol vanuit de NBvV (onderdeel KleindierNed) in samenspraak met de NVWA beschikbaar. Hier is dit jaar ervaring mee opgedaan in Rijssen met de tentoonstelling van de Eerste Rijssense Kanarievereniging.

Het onderscheid risico- en niet-risicovogels heeft LVVN niet voor niets in zijn beleid vormgegeven. Wij hebben steeds aangedrongen op gedifferentieerd, risico geleid beleid en waren hier blij mee. De huidige maatregel ervaren wij als het terugdraaien van proportionele maatregelen, zonder dat wij aanwijzingen hebben gekregen van nieuwe, andere feiten waarop dit terugdraaien is gebaseerd. Juist de toegenomen kennis maakt differentiatie mogelijk. Zo is het beleid om preventief te ruimen in de loop der jaren ook aangepast.